

PŘÍSLUŠNOST STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

ZDENĚK KOUDELKA

Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno, Česká republika

Abstract in original language

Článek se věnuje zákonné příslušnosti státního zastupitelství v trestním řízení a výjimkám z této zákonné příslušnosti. Článek uvádí i konkrétní příklady z praxe soudů a státního zastupitelství.

Key words in original language

Státní zastupitelství.

Abstract

The article "Competence of Public Prosecution" deals with cognizance of public prosecution in criminal procedure.

Key words

Public Prosecution.

Státní zastupitelství je v zásadě příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí.¹ Od této příslušnosti se odvíjí i příslušnost k doзору v přípravném řízení trestním, neboť státní zastupitelství, které bude zastupovat obžalobu, působí i v přípravném řízení. Právním předpisem může být stanovena výjimka ze zásady, že státní zastupitelství zastupuje u toho soudu, u něhož je činné. Je tak stanoveno v případě závažné hospodářské kriminality, kdy je dána působnost vrchního státního zastupitelství, a v případě trestných činů policistů a bezpečnostních služeb.²

1. ODNĚTÍ A PŘIKÁZÁNÍ VĚCI STÁTNÍMU ZASTUPITELSTVÍ³

Obecná příslušnost státního zastupitelství činného u soudu, jemuž byla věc postoupena, se však neuplatní, pokud již před podáním obžaloby byla věc rozhodnutím vyššího státního zastupitelství odňata nižšímu státnímu

---

¹ § 7 ods. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

² § 175 ods. 2, § 179 ods. 1 trestního řádu č. 141/1961 Sb. § 10 a 15 vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství.

³ ZDENĚK KOUDELKA: Odnětí a přikázání u státního zastupitelství, *Právo – časopis pro právní vědu a praxi* 1/2010, s. 25-41, ISSN 1802-9116. ZDENĚK KOUDELKA, MIROSLAV RŮŽIČKA, FRANTIŠEK VONDRUŠKA: *Zákon o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou*, Praha 2010, ISBN 978-80-87212-25-7, s. 72-82.

zastupitelství a přikázána jinému z důvodů, které trvají i po postoupení věci jinému soudu.

Pokud jde o dobu, na kterou je přikazováno, pak se obecně věc přikáže státnímu zastupitelství k dalšímu provádění úkonů příslušného řízení, tedy bez časového omezení, čímž je pokryta činnost státního zástupce nejen v předsoudním stadiu, ale i v rámci soudního řízení. Pokud to považuje za účelné, může vyšší státní zastupitelství ve výroku omezit přikázání na určitou dobu stanovenou datem či přikáže věc jen pro určitou část řízení například pro prověřování,⁴ kdy se může zjistit, zda vůbec jsou důvody pro další delegaci či lze vrátit věc původně příslušnému státnímu zastupitelství. Pak ovšem musí přikazující státní zastupitelství věc sledovat a v příslušné době vydat nové rozhodnutí ve věci. Pokud tak neučiní, uplynutím lhůty či části řízení se věc vrátí na státní zastupitelství, které bylo příslušné před vydáním rozhodnutí o odnětí a přikázání omezeného na určitou dobu či jen určitou část řízení. Na skutečnost blížící se skončení doby, na kterou bylo přikázáno, musí s přiměřeným předstihem též upozornit státní zastupitelství, kterému byla věc přikázána, aby vždy jednalo státní zastupitelství příslušné. Pokud nadále pokračuje např. v dozoru nad zákonností státního zastupitelství, kterému byla věc přikázána, ale již uplynula doba či část řízení, pro které přikázání platilo, jde o nepřislušné státní zastupitelství, jehož úkony jsou stíženy neplatností.⁵ Tuto vadu nelze zhojit v řízení před soudem a má za následek vrácení věci k došetření příslušnému státnímu zástupci.⁶

Pravomocné usnesení o odnětí a přikázání má předpoklad správnosti jakožto všechna rozhodnutí orgánů veřejné moci. I zde je však možnost změny. Změnit přikázané státní zastupitelství může ten, kdo rozhodl o původním odnětí a přikázání, protože zjistí, že se změnila podmínky, za nichž bylo původní rozhodnutí vydáno. Samotné odpadnutí důvodů pro odnětí a přikázání však neznamená, že se věc vrátí původně příslušnému státnímu zastupitelství, když to nebude účelné z principu procesní ekonomie např. protože věc je rozpracovaná, náročná a vrácení věci by znamenalo nedůvodné zdržení.

Rozhodnutí o přikázání může změnit vyšší státní zastupitelství, pokud má právo tak učinit a zjistí důvody pro nové odnětí a přikázání jinam. Možné je též, že původně vyšší státní zastupitelství nezjistí důvody pro odnětí věci,

---

⁴ Usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě, pobočka Olomouc o odnětí věci Okresnímu státnímu zastupitelství Vsetín a přikázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově z 24. 11. 2006, 2KZN 7209/2006 a z 1. 3. 2007, 2Kzn 7047/2007 přikázalo trestní věci jen na dozor v prověřování, ne pro celé trestní řízení.

⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu z 1. 10. 2009, 4Tz 69/2009.

⁶ Usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci z 29. 6. 2010, 68To 187/2010.

ale později na základě nového návrhu, podnětu či z vlastní iniciativy takovéto důvody zjistí.⁷

Rozhodnutí o odnětí a přikázání trestní věci může učinit i Nejvyšší soud, zruší-li rozhodnutí na podkladě dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona.⁸ Trestní řád výslovně uvádí, že věc může přikázat jinému státnímu zástupci. To pokud shledá důležitý důvod ke změně osoby, ale jistě může shledat i důležitý důvod vedoucí ke změně příslušného státního zastupitelství jako celku.

2. ODNĚTÍ A PŘIKÁZÁNÍ VĚCI SOUDU⁹

Může nastat situace, kdy o odnětí soudu a přikázání jinému až po předání věci soudu rozhodne vyšší soud, a vzniká otázka, které státní zastupitelství má zastupovat stát. Zda původní, které věc zpracovávalo před předáním soudu, nebo to, které je činné u soudu, jemuž byla věc přikázána. Obecně platí zásada, že příslušné k řízení před soudem je státní zastupitelství, které je u soudu činné, pokud právní předpis nestanoví jinak. Dojde-li po podání obžaloby k odnětí věci soudu a jejímu přikázání jinému soudu, automaticky se tím mění i příslušnost státního zastupitelství bez nutnosti vydávat rozhodnutí o odnětí a přikázání věci společně vyšším státním zastupitelstvím. Pokud dojde po podání obžaloby k odnětí a přikázání věci soudu nebo k postoupení věci a stane se k jejímu projednání místně příslušný jiný soud, než u kterého byla obžaloba podána, mění se i příslušnost státního zastupitelství. Jestliže v hlavním líčení u nově příslušného soudu vystupuje státní zástupce státního zastupitelství, které podalo obžalobu, jedná se o státního zástupce nepřislušného, a jeho případné odvolání je odvolání podané osobou neoprávněnou. Takové odvolání však soud druhého stupně nemůže zamítnout, pokud nebylo rozhodnutí soudu prvního stupně doručeno tomu státnímu zastupitelství, jež bylo příslušné k zastupování obžaloby u soudu. V takovém případě musí

---

⁷ Nejvyšší státní zastupitelství nejprve o podnětu Spolku Šalamoun z 10. 4. 2009 na odnětí věci Krajskému státnímu zastupitelství v Brně a jejímu přikázání Krajskému státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem rozhodlo usnesením z 18. 5. 2009, 1NZN 2678/2009, že se věc neodnímá, ale následně na základě opakovaného podnětu z 7. 6. 2009 a zjištění podjatosti krajského státního zástupce rozhodlo usnesením z 16. 6. 2009 o odnětí věci a jejímu přikázání Krajskému státnímu zastupitelství v Plzni. Naopak opakované návrhy obviněného nebyly na odnětí nebyly akceptovány - usnesení Nejvyššího státního zastupitelství o neodejmutí věci z 27. 2. 2009 a 6. 1. 2010, obě vydány k návrhu obviněných (obhájce) ve věci 3NZT 28/2008.

⁸ § 2651 ods. 3 a § 270 ods. 3 trestního řádu. FRANTIŠEK NOVOTNÝ, MIROSLAV RŮŽIČKA: *Trestní kodexy*, Praha 2002, ISBN 80-7317-009-4, s. 1256.

⁹ ZDENĚK KOUDELKA, MIROSLAV RŮŽIČKA, FRANTIŠEK VONDRUŠKA: *Zákon o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou*, Praha 2010, ISBN 978-80-87212-25-7, s. 47-47.

odvolací soud vrátit spis soudu prvního stupně s pokynem k doručení rozsudku příslušnému státnímu zástupci a po novém předložení věci rozhodnout o odvolání všech subjektů.¹⁰

Další výjimkou je situace, kdy dojde k odnětí trestní věci soudu po podání obžaloby vyšším státním zastupitelstvím, než které u soudu působí, a k přikázání soudu, který se nachází mimo obvod územní působnosti tohoto státního zastupitelství, které podalo obžalobu, což neřeší zákon výslovně. Taková situace nastane v případě obžaloby vrchním státním zastupitelstvím v závažných hospodářských věcech. V takovém případě může státní zástupce vyššího státního zastupitelství zastupovat obžalobu v řízení před soudem i mimo obvod své územní působnosti.¹¹

V budoucnu se otevírá možnost sjednocení právní úpravy. Před soudem je dána rovnost stran a je spíše vnitřní věcí veřejné žaloby, které konkrétní státní zastupitelství bude u soudu činné. Z pohledu snahy, aby u soudu byl činný státní zástupce, jenž je plně a detailně s věcí obeznámen, je správnější, aby zákon s odnětím a přikázáním věci soudu automaticky nespojoval i změnu státního zastupitelství. Na zvažování státního zastupitelství by pak bylo, zda ponechá zastupovat obžalobu státního zástupce, který byl dozorovým či zpracovával obžalobu, anebo se rozhodne např. z důvodu velké územní vzdálenosti svým rozhodnutím odejmout věc a přikázat státnímu zastupitelství činnému u soudu, jemuž byla věc přikázána. Pokud však dojde k podání opravného prostředku, věc by již mělo zastupovat státní zastupitelství činné u odvolacího soudu, jelikož odpadá důraz na zastupování věci státním zástupcem, jenž je velmi dobře s věcí obeznámen z přípravného řízení.

3. NERESPEKTOVÁNÍ PŘÍSLUŠNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

Státní zastupitelství jako státní orgán může jednat jen ve své zákonné pravomoci a působnosti. V tom je obsažena i podmínka, že bude jednat příslušné státní zastupitelství. Požadavky na zákonnost trestního řízení, včetně dodržení formálních náležitostí, jsou součástí ochrany jedince před možnostmi zneužití trestního řízení. Pokud jedná ve věci nepříslušné státní zastupitelství či soud, má to za následek vadnost takového trestního řízení, na základě něhož nelze dojít k odsuzujícímu rozsudku. Státní zástupce je povinen svou příslušnost zkoumat z úřední povinnosti a tím spíše, je-li příslušnost zpochybňována obhajobou. Pokud státní zastupitelství pokračuje

---

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu z 29. 5. 2008, 6 Tdo 589/2008.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu z 23. 4. 2008, 5 Tdo 150/2008. § 179 odst. 1 trestního řádu č. 141/1961 Sb. V daném případě ve věci závažné hospodářské kriminality před krajským soudem v obvodu Vrchního soudu v Praze zastupovalo obžalobu Vrchní státní zastupitelství v Olomouci.

v dozoru nad trestním řízením, i když není příslušné, jde o nezákonnost, která má za následek nezákonnost jeho úkonů.

Známy je případ kauzy, kdy Krajské státní zastupitelství v Ostravě, pobočka v Olomouci odňalo trestní věc J. Čunka¹² a dále související trestní věc R. Vaškůje a P. Šmiřáka Okresnímu státnímu zastupitelství ve Vsetíně a přikázalo Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově pro prověřování (tedy do zahájení trestního stíhání), nikoli celé přípravné řízení. Přerovské státní zastupitelství však nezákonně pokračovalo v dozoru i po zahájení trestního stíhání. To, že přípravné řízení se dělí na část prověřování a část trestního stíhání je obsahem výuky na právnických fakultách. Záměna těchto dvou fází trestního řízení je školácká chyba. Věc napravilo Nejvyšší státní zastupitelství odnětím věci nepřislušnému Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově¹³ v prvním případě a Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci v případě druhém.¹⁴

V prvním případě zřejmě krajské státní zastupitelství chtělo provést delegaci na celé trestní řízení, ale špatně zformulovalo výrok příslušného usnesení.¹⁵ Akty státních orgánů se posuzují podle toho, co obsahují, nikoliv podle nevyjádřeného chtění, co měly obsahovat. Je-li delegace dána jen pro prověřování, nelze bez dodatečné nové delegace vykládat původní delegaci šířeji. Přestože byla nepřislušnost státního zastupitelství namítána obhajobou a věc byla napravitelná novým usnesením o delegaci, krajské státní zastupitelství zůstalo nečinné a přerovské státní zastupitelství nezákonně pokračovalo v dozoru. Důvodem byla zřejmě snaha nepřiznat v mediálně sledované kauze novým napravujícím usnesením o delegaci pochybení státního zastupitelství. Stejně bylo postupováno i ve druhém případě. Takový boj s právem však nemůže státní zastupitelství vyhrát a

---

¹² Usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě, pobočka Olomouc o odnětí věci Okresnímu státnímu zastupitelství Vsetín a přikázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově z 24. 11. 2006, 2KZN 7209/2006 (Čunek) a z 1. 3. 2007, 2Kzn 7047/2007 (Vaškůj, Šmiřák) přikázalo trestní věci jen na dozor v prověřování, ne pro celé trestní řízení.

¹³ Usnesení Nejvyššího státního zastupitelství o odnětí věci Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově a přikázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Jihlavě z 4. 6. 2007, 3NZT 10/2007. Nepřislušnost přerovského státního zastupitelství následně konstatoval i rozsudek Nejvyššího soudu z 1. 10. 2009, 4Tz 69/2009.

¹⁴ Usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci z 29. 6. 2010, 68To 187/2010 pro nepřislušnost Okresního státního zastupitelství v Přerově zrušilo odsuzující rozsudek Okresního soudu v Přerově a věc vrátilo státnímu zástupci k došetření.

¹⁵ Přitom nepoužilo vzory vydané Nejvyšším státním zastupitelstvím, kde je delegace upravena pro celé řízení. Dříve pro trestní řízení vzor č. 8 přílohy pokynu obecné povahy č. 7/2001, jímž se upravují podrobnosti vyhotovování obžalob, návrhů na potrestání, ostatních návrhů soudu, jiných rozhodnutí a opatření v trestních věcech státními zástupci. Byť byl pokyn obecné povahy zrušen pokynem obecné povahy č. 1/2008, jsou vzory nadále metodickou pomůckou.

jakákoli nezákonnost v jeho činnosti, bude soudem připsána ve prospěch obhajoby. To si nakonec uvědomilo i Krajské státní zastupitelství v Ostravě, pobočka v Olomouci, které v dalším souvisejícím trestním oznámení již vydalo usnesení o odnětí věci Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově a příkázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Olomouci k dalšímu opatření a úkonům v trestním řízení, tedy obecně pro celé trestní řízení, nejen pro prověřování.¹⁶

Literature:

- Koudelka, Z., Růžička M., Vondruška, F.: Zákon o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou, Praha: Nakladatelství Leges, 2010, 400 s., ISBN 978-80-87212-25-7
- Novotný, F., Růžička, M.: Trestní kodexy, Praha: Eurounion, 2. vydání 2002, 1640 s., ISBN 80-7317-009-4.

Contact – email

zdenek.koudelka@mail.muni.cz

---

¹⁶ Usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě, pobočka v Olomouci z 25. 6. 2010, 2KZN 3079/2010-28.